

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an: 2 Dolars

Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İdjtihad,, Constantinople

Téléph: St. 865

xxvième ANNÉE

1 Décembre 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No: 312

ABONEMAN:

Seneliği [24Nusha] Türkiye için 2 1/2, Âlâ kâğıdı-lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève.

Yirmi altıncı sene

1 Kânunisanı 1931

Pek açık bir alâka ile vatanının sekencesini ve bahusus doğrulukları ve dürüst viedanları Zola'nın ikrah engiz *terreux* lerile Maupassant'in safdil görünen kurnaz Normandlarının verdiğî yorgunluğu alan köylüleri bize tanıtan S. Lagerlöfe minnetdar olalım.

Bütün memleketlerin okuyucuları bu hikâye ve romanlardan tazelik güzellik, yüksek ve beşuş ahlakîyet intiba'ları alacaklardır: fazilet ona ruhun tabî'î muvazeneti gibi görünüyor. suçunî'tiraf ve ta'mir etdiği gün Allahın yoluna tekrar girdiği gün müerim, sa'adeti tekrar bulur. Ve bütün bu sözler o kadar sadelikle o kadar tekellüfsüzlükle söylemiştir ki S. Lagerlöfle mukayese olunurlarsa bütün hikâyeciler **edebîyyat** dan başka bir şey yapmamış görünürler.

CH. M. DES GRANGES [*]

Darülbedayide yeni eserler:

BİR KAVUK DEVRİLDİ-RUYA İÇİNDE RUYA

Ne hazin ve garip tecelli: zaman olduki ideallerinin aşkile gönülleri tutuşmuş san'at-kârlarımız yaşaya bilmek için halkı gıdıklıyan vodvillerle oyalandılar, zaman oldu ki yoksul bir sahnede yardımsız katıklarinean ve ömürlerinden artırarak san'at nefiseleri yarattılar, nihayet Darülbedayi ilk kuruluşundan beri ilk def'a en salahiyet sahibi ehline kavuştu. Bu san'atkâr ve ateşin ruh müesseseseye bilerek ve se-verek çalışmayı öğretti. Dekor diye sallanan cıvık renkli bezleri fırlattı, sahneye ışık ve gözleri okşayan renkler getirdi Şhekspeare'ı, Schilleri bilmiyenlere(Hamlet)le (Hile ve sevgi) yi öğretti. O olmasaydı «Tezer» oynanmaz, Altı kişi muharrini, bu sahnede daha çok arar, «Topaz»ı duyan belki hiç olmaz «Venedik taciri»ni kimse düşünmez «Kör»deki «Katil»deki san'atkâr bize meçhul kahrıldı. Ne yazık bu feyizli çalışma nedense bazılarının gönülllerine hoş gelmiyor bu muvaffakiyetleri görmiyerek öteden beriden derme çatma arkadaşlarile gelen bir kaç sanatkârdan gasyoluyoruz? Mari Belin (Melo)sile Darülbedayiin (Melo)sunu görenler bizdeki temsilin muvaffakiyet ve ahengini pek alâ mukayese edebilirler. Yazıktır, onu fiskelememeli bu biricik san'at evini teşvik etmelidir.

(Topaz), (Mektup), (Deli) gibi nevilerinde birer kıymet olan eserlerden sonra Musahipzade Celâl Beyin «bir kavuk devrildi» isimli ve kanavası iki yüz sene evvaline aid tarihi piyesini oynadı: kızını unutacak kadar sefahata düşkün bir baba olan cahil sadrazam, iki sevdazedenin saadeti için emsalsiz ve müzehhep bir kitabı sadrazamın hayatını kurtarmak behasına hünkâra teslim eden bir sanatkâr ve her devrilen sadrazama bir kavuk yetiştiren dalkavuk; eserin ilk planda gelen şahsiyetleridir. Eski san'at tabirleri ve dekorlarile süslenmiş eser oldukça uzundur ve bütün muvaffakiyetini tarihi meziyetinden ziyade halkın anlayabileceği bir tarzda tertip edilisine ve bilhassa M. Kemal Beyin Neşatının karakteristik tipini yaşatmasındaki fevkalâdeliğine borçludur.

«Ruya içinde ruya» yedi meşalecilerden (Tersine akan nehir) isimli karışık piyesin muharriri Cevdet Kudret Beyin eseridir: müellif (Kerim) azçok «Kör»ü hatırlatmıyor değil fakat bu bir Kör yerine oğluyla üvey anasının sevimlerini hisseden ve gözleri kör olmak tehlikesindeki Müellifin azaplarını anlatıyor, bu korku ve azap öyle kuvvetli ki onu yeni bir eserine mevzu yapıyor ve kapanacak gözleri önünde geçecek aşk demlerini düşünme düşünme görmez oluyor, bu ruyanın birincisidir. Görmediğini kendisine telkin eden (Kerim) gözlerinin önünde öpüşen oğluyla karısını görüyor, bu kendisini kör sanan bedbahtın ikinci ruyasıdır, ki doktorun kuvvetli iknaı bu gördüklerinin ruya değil feci bir hakikat aldığını ona anlatıyor. Burada ufak bir nokta var: doktorun kat'i hükümleri düşünülerek hiç olmazsa Kerimin korkunç şüphelerine vakıf olması iyi olurdu. Bundan başka tiplerde, sözlerde ne fazlalık ne eksiklik var, dekorlar çok güzeldi, lisan pürüzsüz ve sahneye sıkıntı vermiyecek ustahlık bir şiidir. Bedia H Leylanın ruhunu kavramıştı, Talât B. toy delikanlı rolünde (Halûk) bazan gevşek olmakla beraber düzgün ve hisli idi. Bütün ağırlık İ. Galip Beydeydi ve O bu çetin rolü hiç aksatmadan müellifin tahayyülünden daha üstün ve hatta esere kendinden bir çok heyecanlar vererek oynadı. Eserin sonu kuvvetli ve güzeldir, fakat bence ikinci perdenin bitişi baş başma bir şîir ve tablodur.